

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

15. A Fati necessitate omnibus ferè operibus humanis gula[m] interstringi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

flagellare. Vocatus est medicus eius, vir bonus & discretus, & non solum in Physica, sed etiam in Theologia non mediocriter litteratus. Cui Princeps dixit: *Vt vides infirmus sum valde, adhibe curam, ut possim conualescere.* Memor medicus illius erroris respondit: *Domine si venit dies mortis vestrae, non vos poterit cura mea morti subtrahere; si vero morituri non estis de infirmitate ista, superflua erit medicina mea.* Et ille: *Quomodo sic respondes? si mihi non fuerit adhibita cura diligentia, & diata proposita, potero tam à meipso, quam ab alijs imperitis negligi, & ante tempus mori.* Audito hoc verbo Physicus multum hilaris effectus, data occasione respondit: *Domine, si creditis, vitam vestram posse protelari virtute medicinae, quare hoc credere renuitis de poenitentia, & operibus iustitiae, quae sunt antidota animae? sine his animae moritur sine his ad sanitatem, quae est in futura vita, nemo peruenit.* Considerans Lant grauius pondus verborum, & quòd rationabiliter perorasset, dixit ei: *De cetero esto medicus animae meae, quia per tuam linguam medicinalem Deus liberauit me à maximo errore.*

Possit hoc exemplum & alios ab errore hoc liberare, si id vellent, apud se, seriò expendere. Nam, si dilemma illud verum esset: neque comedere, neque bibere, neque dormire, neque laborare deberent homines, sed omnia à Fato suo expectare ac dicere: *Si moriendum mihi est, moriar etiam si bibam, etiam si comedam, etiam si dormiam, etiam si laborem: si non moriendum, non moriar, etiam si non comedam, non bibam, non dormiam, non laborem.* Igitur neque comedam, neque bibam neque dormiam, neque feram, neque metam. Hoc pacto argumentatus est olim S. Antistes Mediolanensis, contra eos, qui omnia reuocant ad agendi necessitatem scribens: *Cur laborat agricola, & non magis expectat, ut illaboratos fructus, privilegio suae natiuitatis inuehat receptaculis horreorum? Si ita natus est, ut ei diuitiae atq; opes affluant, & sibi spontaneos redditus, sine ullo semine, & labore, terra parturiant: non vomerem aruis imprimat, non curuae manus falci admoueat, non legende vindemia subeat expensam: sed vltro ei in omnes serias fluentia vina fundantur, sponte ei oleum nullis inserta caudicibus siluestri olere bacca desudet: nec diffusi aequoris transfretaturus periculum propriae salutis solicius mercator horrescat, cui otioso potest quadam, ut aiunt, sorte genituali diuitiarum thesaurus allabi. Sed non hac est vniuersorum sententia. Deniq; impiger depresso aratro terram scindit agricola, nudus arat, nudus serit, nudus sole feruente tostas aestate colligit fruges: & negotiator*

XV.

S. Ambros.
l. 4. Hexam.
cap. 4.

impatiens stantibus Euris intuto plerumq, nauigio sulcat mare. His talibus quotidianis exemplis clarissimum fit, nullam, in operibus humanis molendis, Fati necessitatem, libero arbitrio industriaeq; vincula iniicere; nec Fatum, si quod est, hominis in vtramque partem agendi facultatem excludere.

XVI.
S. Augustin.
l. 5. de Ciuit.
cap. 8.

reijcit D. Augustinus, cuius hæc sunt: *Qui verò nō astrorū constitutiōnem, (sicuti est, cum quidam concipitur, vel inchoatur) sed omnium cōnexionem seriēmq, caussarum, qua sit omne, quod sit, Fati nomine appellabant; non multum cum eis de verbi controuersia laborandum aucterandum est: quandoquidem ipsarum caussarum ordinem & quanda connexionem Dei summi tribuunt voluntati & potestati, qui optime & veracissime creditur, & cuncta scire ante, quam fiant, & nihil inordinatum relinquere: à quo sunt omnes potestates, quamuis ab illo non sint omnium voluntates. Ipsam itaq, præcipue Dei summi voluntatem, cuius potestas insuperabiliter per cuncta porrigitur, eos appellare Fatum sic probatur.*

Senec. lic. 4.
de Beneficiis,
cap. 7.

Stoici verba accipe: *Natura, inquit, hæc mihi præstat. Non intelligis, te, cum hoc dicis, mutare nomen Deo. Quid enim aliud est natura, quam Deus, & diuina ratio toti mundo, & partibus eius inserta? Quotiens voles, tibi licet aliter hunc authorem rerum nostrarum compellere &c. hunc eundēmq, & Fatum si dixeris, non mentieris. Nam cum Fatum nihil aliud sit, quam series implexa caussarum, ille est prima omnium causa: ex qua cetera pendent. Quæcumq, voles illi nomina proprie aptabis, vim aliquam effectūmq, celestem continentia. Toti appellationes eius esse possunt, quot muneræ.*

Boëtius l. 5.
de consolat.
prosa 6.

Hæc vt sine errore Stoicorum intelligantur, intelligenda est mens Boëtij *Fatum* sic describentis, vt dicat, illud aliud nihil esse, quam *inherentem rebus mobilibus immobilem dispositionem, per quam diuina prouidentia suis quaq, nequit ordinibus: seu, vt alij clariùs breuiùsque definiunt, ordinem caussarum secundarum, diuinam prouidentiam exequentium.* Quia autem Deus, per medias causas, pleraque, in hoc Mundo exequitur, & que à Deo sunt, ordinata sunt, potest illa ordinatio spectari, vel prout in ipso Deo est, quo pacto prouidentia appellatur; vel prout est in causis ordinatis, & à Deo ad effectus producendos directis; qua ratione ordinatio *Fatum* potest vocari, estq, *ordo rebus mobilibus inherens, quia causæ secundæ in quibus Fatum esse dicitur, in se spectatæ mutabiles sunt, & hoc vel illo modo operari possunt; nuncupatur tamen idem ordo immobilis, non in se vel absolute,*